1871. III. évfolyam. **175. szám.** Kedd, szeptember 5.

Előfizetési árak:
Helyben és postán küldve.
Egy évre 10 frt — kr. | ½ évre 2 frt 50 kr.
Fél évre 5 „ — „ | Egyes szám 10 „
Előfizetési pénz s minden közlemény: **Főpiacz. Vecsey-haz földszint** a szerkesztőségbe bérmentve küldendők.
Előfizethetni helyben:
Telegdi K. Lajos és Csáthy Károly könyvkereskedésében s a szerkesztőségnél. — Egyebütt a postahivatalok utján.

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

Megjelen hetenként ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Hirdetési dij:
Öthasábos petitsorért 5 kr.
Nagyobb terjedelmü, mint szintén több izbeli hirdetések, alku szerint a legolcsóbb árért.
Bélyegdij: Minden beigtatásért külön 30 kr.
„Nyilt-tér"-en megjelenő közlemény öthasábos sora 15 kr.
Név- vagy bérmentetlenül beküldött kéziratok nem vétetnek tekintetbe. — Ugy szintén kéziratok sem adatnak vissza.

Az uj időszak

⊙) Mióta Magyarország fenáll, törvényileg soha sem valának a törvényhatóságok annyira korlátolt helyzetben, mint aminő a legujabban bekövetkezendő időszak alatt várakozik reájok.

A megyék, bár a főispáni hatáskör szabályozá mozgásukat, s kivált a kijelölési jog korlátozá önkormányzati jogukat, mégis, a főispáni állomás **méltóság** levén, hasonlithatlanul nagyobbmérvben birtak szabad mozgással, mint a legujabb törvény utján erre kilátás lehet.

A királyi városok is, bár az **1848**-ik év előtti időkben **a kormányszékek** gyámkodása alá vonattak, s azon jogaiktól elüttettek, miszerint régebben saját magok, felsőbb helyről jövő erőszakolás nélkül, választák tisztviselőiket, aligha voltak valaha erösebb kormányi felügyelet alatt, mint a milyen az 1870: 42-ik törvényczikk által kimutattatik számunkra.

Jól tudjuk, hogy az örökös királyi biztosságok a királyi városokban menynyire elölték a közszellemet, mennyire feltartóztatták a társodalmi, s átalában a közmivelődési téren előhaladást.

Ugy, hogy, mióta az 1848 ik évi törvények olykorolykor, habár kevés időre is, kiterjesztették a királyi városokra a szabad mozgás, az önkormányzat áldásait, látunk a királyi városokban, előhaladást melyek tagadhatlanul — a nemzet értelmiségének, a hazai ipar- kereskedés- gazdászat fejlődésének veteményes kertei.

Az önkormányzat ezen áldásai a kormánymindenhatósági jogot a törvényhatósági életbe beoltó uj törvény által aligha a legnagyobb veszélyeztetésnek nem lesznek kitéve.

Mert, — bár a törvényt, ha az nem látszik is jónak — minden alkotmányos polgárnak tisztelni kell, lehetetlen visszatartózkodni annak kinyilatkoztatásától, *hogy részint* a közvetlen szavazati jogot elvevő ujszabály a tisztujitásoknál, részint a népképviseleti elvnek a vagyonképviseltetésével összevegyitése, részint a főispánoknak adott rendkivüli hatalom: mindenesetre korlátozói lesznek azon önkormányzati jognak, melyet a törvényhatóságok az 1848-ik évi törvények alapján élveztek.

Ugy hogy a kormány a törvényhatóságok beléletébe annyira beékelheti rendelkezési hatalmát, mikép az önállóságnak csak árnyékával is alig birandanak a törvényhatóságok.

Következésképen a törvényhatóságokban a belterjes fejlődés elé — félő — hogy igen erős gátak fognak görditetni.

Ennek ismét az lehet természetes következése, hogy az egyéni, polgári és politikai tényező erők, a zöld asztalnál és azon kivül is lassanként elernyednek, elgyengülnek, elvesztik ruganyosságukat. Mely állapot — ha csakugyan előjőne — szomoru visszahatással fogna lenni a nemzet összes fejlődésére, mivelődésére, anyagi és szellemi gyarapodására.

Nem állitjuk határozottan, hogy a nemzeti elernyedés ezen időszaka bekövetkezik; isten ne is adja, hogy ugy legyen; reméljük is, hogy a szivós nemzeti erő ezután is daczoland az ellene irányzott csapásokkal.

Hanem, ha a kormány szigoruan fogná érvényesiteni a törvényben gyökerező hatalmát; ha a főispánok, az általuk rendezett uj állapot folytán előállitandó törvényhatóságokban érvényesitni törekednének beavatkozási jogukat a törvényhatósági és községi életbe; ha akár pártállásukból, akár magán érdekeikből és szenvedélyeik, szeszélyeik nyomán uj hivatalnokseregekkel raknák meg a bizottmányokat:

Akkor valóban az elernyesztés, az elmállasztás kisérleteinek időszaka, akkor az erőket kölcsönösen zsibbasztó küzdelmek nagy harcza venné kezdetét, mely, bármelyik fel győzelmével végződjék, mindenesetre a nemzet erejét fogná vesztegetni.

Ha a kormány és a főispánok az önálló, az önjogu egyéneket nem fognák türhetni, hanem csak a hajlongó szolgahad találkozhatnék pártfogásukkal; ha a behizelgés, a fülbesugás nyomásainak tulságosan szabad befolyást engednének; ha a titkos kémrendszer és a rémuralom fegyvereiben találnák erejöket, gyönyöreiket:

Akkor bizony a nemzettestet veszélyes kórnak tennék ki, melybe bizony ők magok is beléhalnának!

Annyi, minden tulzás nélkül mondva, hogy a törvényben a kormánynak és a kormányközegékül szolgáló főispánoknak adott hatalom oly ruganyos, mikép azt végletekig lehet terjeszteni, mig a hur egészen el nem szakad...

Egészen más dolog az, hogy vajon eszélyes dolog-e a törvénynyel erősen visszaélni.

Nézetünk szerint, a kormánynak és a főispánoknak legfőbb feladataul azt kell kitüzniök, hogy a törvényt — melynek iszonyu szigorusága kézzelfogható, — eltürhetővé tegyék; hogy hatalomkörüket tulságig ne terjeszszék a gyakorlatban is; hogy a törvényhatósági önkormányzati jogot kötölőzködések, kiskoruságra kárhoztató gyámkodási, — hatalomfitogtatási miveletekkel tulságosan ne korlátozzák.

Igy az egyének a törvény szigorát enyhithetik; a nemzet erejének a folytonos surlódások alatti gyengitését kikerülhetik.

Különben pedig megnehezitendik saját állásukat is s örökös rázkódásoknak tehetik ki a nemzeti közéletet; mely rázkódások aztán átalában a társodalomra is bénitó hatást gyakorolnak....

Egyébiránt — bármint legyen a dolog, — véleményünk szerint — a gyakorlati élet be fogja bizonyitani, hogy sohasem tanácsos egyes kormányközegeknek tulságos hatalmat adni, melylyel könynyen visszaélés történhetik.

A következmények igazolni fogják, hogy az önkormányzati jognak tulságos korlátozása — kivált veszély idején — magának a kormánynak erejét gyengiti, a midőn egyuttal a nemzet jogait is kérdésesekké teszi...

És a legujabban bekövetkezendő időszak megtanitand bennünket arra, — hogy — midőn elismerjük, hogy a fenálló törvényt tisztelnünk kell, s annak engedelmeskedni is készek vagyunk — kisérleteket tegyünk üdvösebb törvény létrehozására, mely felszabaditja kezünk és lelkünk békóit, mely viszaadja onkormányzati jogainkat, s megment a tulzásba vitt atyáskodó gyámkodástól!...

Erre kell törekednünk az uj időszak alatt!....

= **Miniszter tanács** tartatott tegnap előtt este gróf Andrássynál, kinél megérkezte után minisztertársai tüstént megjelentek. A minisztertanács egész éjfélutánig tartott.

— **A belügyminiszter** elnöklete alatt müködő bizottság legközelebb Baranya, Zólyom, Sáros és Trencsén megyék szervezési munkálatát tárgyalta, s azokat némely határozatok kivételével helyben hagyta.

— **Az osztr. tartománygyülési** választások közül eddig az alsó- és felső ausztriai s a karantáni vidéki választásoknak eredménye tudatik. Alsó Ausztriában és Karantánban a német alkotmányos párt győzött, Felső-Ausztriában a clerikálisoké a többség, de az nem bizonyit semmit, miután ez eddig is ott a képv. helyek többségét a clericálisok birták, a mostani választások alatt pedig nem gyarapodtak.

— **A kikinda-belgrádi vasut.** Mint „Sch. B. B."-jében olvassuk, az osztrák államvasuttársaság e napokban kinevezte az igazgatóságot a kikinda- belgrádi vasutvonal épitésére. Az épités vezetője már le is utazott rendeltetése helyére.

— **Az első virilis Magyarországon.** A sopronmegyei adóhivatalok csak most készültek el az Eszterházy Miklós herczeg által fizetett adók összeszámlálásával. A beadott jelentésekből kitünik, hogy a herczeg Sopronmegyében nem kevesebb, mint 118,996 frt. 50 és fél kr. egyenes adót fizet. A herczeg ezenkivül még néhány Dunán-tuli megye adólajstromaiban szerepel, mint legnagyobb adózó.

— **Felmentés.** Gróf Szapári Gyula államtitkár a közmunka és közlekedési miniszteriumban ezen állásától sikeres és buzgó müködésének teljes elismerése mellett saját kérelmére felmentetett.

— **A nemzeti kaszinónak** már nehány hete nem volt oly nagy közönsége, mint tegnap e. d. u. Hire terjedt, hogy gr. Andrássi Pesten van, hogy a kaszinóban fog ebédelni, mire a miniszterelnök számos közelebbi barátja sietett oda, hogy a gróffal salzburgi utazássa előtt beszélhessenek. Gr. Andrássi Tóth Vilmos belügyminiszterrel meg is jelent, s nehány órán át időzött itt barátai körében.

A salzburgi látogatás.

) Hogy Salzburgban nemcsupán egyszerü látogatás s az uralkodóknak barátságos összeölelkezése illetőleg Vilmos császár és Bismarck kéjutazása forog szóban, hanem beható politikai kérdés eldöntése, afelett mai nap már alig kétkedhetik valaki.

Mutatja azt eléggé világosan ama körülmény, hogy a külügyérség jónak látta Hoffmann osztályfőnököt hamarjában — a fejedelmi találkozás előtt — a terebesi oraculumhoz elfuttatni, s ez verebeit odahagyva, tüzhelyével, legott utrakelt Salzburgfelé, — mint rebesgetik, ő felségének különös meghivására.

Hogy a ministerelnök tusculanumát oly sebbel-lobbal odahagyta, abból kétfélét lehet gyanitani. Vagy zavarban van az öreg Beust gróf s nem akarván felelős lenni a netalán létrejöhető egyezmény megkötésében, Andrássynak is szeretné véleményét meghallgatni, mielőtt valamely nagy fába vágná fejszéjét; vagy pedig oly kérdések merülnek majd föl Salzburgban, melyek Magyarországot is közvetlenül érdeklik s igy országunk részéről is szükséges, ki ott érdekeinket képviselje.

Csodálkozunk, hogy mindjárt a gasteini találkozás alkalmával már igénybe nem vették a magyar miniszterelnök nézeteit a fönforgott tárgyak körül — s hogy ez nem történt, csak abból magyarázható ki, miszerint Gasteinban csak előleges eszmecsere történt, melyeknek komoly megoldása a salzburgi találkozásra lesz föntartva.

Mindenesetre szép hivatás várand ott a magyar ministereluökre s elismeréssel találkozik hazája részéről, ha ennek érdekeit képviselve, azokat egész erélylyel megvédendi. Mert alig kétkedhetni afelett, hogy e fejedelmi találkozásnál Európának politikai jövője fölött tanakodnak, kivált ha hitelt adhatunk amaz utóbbi hirnek, hogy a Salzburgban létrejöhető egyezségnél Olaszország is szerepel.

Hogy nem aféle belle-alliance fog ott létrejőni, mint I. Napoleon bukása után, azt onnan gyanitjuk, mert az orosz nincs a játékba keverve — és mert, mig Salzburgban értekeznek, addig Gorcsakoff másfelől Thiers-vel jő Genfben össze, s talán még valamely angol meghatalmazott is.

Némely politikusok ugy vélekednek, hogy a salzburgi találkozáson a keleten müködő orosz propaganda mikép ellensulyozása lenne a kérdések-kérdése; mások merészebb dolgokat sejtenek, nevezetesen, hogy Ausztria német tartományainak Németországba bekebelezése végett folynának barátságos alkudozások, olyképen hogy a monarchia aztán politikai határait kelet felé terjesztené ki egészen a török határszélig, vagyis, hogy a Dunafejedelemségek a monarchiának szárnyai alatt egyesittetnének.

Ami magát a cserét illeti: rosz cserének nem leune mondható, csakhogy attól lehet tartani, hogy a szláv elemeknek egy kalap alá tömöritésével, még inkább meggyülne a bajunk, kivált ha Hohenwartok bonyolitanák ott is az ügyet össze, mint pl. a cseheknél.

Bármit végezzenek egyébiránt Salzburgban, ha az a béke politikájára vonatkozik, csak üdvözölhetjük, mert Ausztria- és Magyarország bármely háboruba bonyolódnék jelenben, az csak gyöngitését s romlását idézné elé.

Azt, hogy Bismarck Németország részére természetes szövetségesről jóeleve gondoskodni akar, ez még bámulatot sem gerjeszt bennünk, mert érdekei ugy Orosz- mint Francziaország felől — ha mostanában nem is — veszélyezve lehetnek. Nekünk a politikai dolgok jelen állásában Muszkaország ellenében üdvös magunkat biztositani, s ha e tekintetben Németország pártunkon áll, azon busulni egyátalában nincs okunk, csak épen nagy áldozatok árán ne jussunk a porosz barátsághoz.

Egyébiránt még most a fentemlitett találkozásnál szőnyegrekerülő s eldöntésre váró ügyekre nézve csak tapogatózhatunk. Ha majd biztos szálakba kapaszkodhatunk s némi világosság hat át hozzánk a salzburgi találkozásnak még most rejtélyes leple alól, az ügyhez bővebben hozzászólunk. Rövid idő alatt a fátyol ugy is föl lesz lebbentve a politikai titkokról.

Lajthántulról.

= Az uj választások azon tartományokban, melyekben Hohenwarth jónak látta pártja többségre juttatása megkisérlése végett azokat elrendelni, már megkezdődtek. Az eredmények eddig az alkotmányhü pártra kielégitők. A „N. fr. Presse" a választások megkezdése alkalmából a párthoz buzditó szavakat intéz. „A ki a vélemény bátorságával bir, az fogja tudni, hogy melyik párthoz álljon szavazatával. Az ellentét a jó és a gonosz, a nap és az éj, a jog és a jogtalanság közt nem lehet kirivóbb, mint a jelenlegi választásoknál egymással szemközt álló pártok közötti ellentét. Itt a welfek, amott a gibellinek, itt az alkotmányhü amott a miniszteri párt. Mindazon választó, ki fentartás nélkül az alkotmány mellett nem nyilatkozik, annak elleneseképen tekintendő. Ezuttal az alkotmányhüpárt minden szinezetének össze kell tartani, mert most a legcsekélyebb versengés egymásközt a másik párt győzelmét segitené elő, mert most minden ember tudja, hogy az alkotmányt valódi életveszély fenyegeti, s hogy embernek ember ellen kelletvén harczolni az apró házi bajok most szegre akasztandók. Miután az alkotmány életéről van szó, oly nagy leend az egyesülés, a minő az a Belcredi-féle merénylet óta soha nem volt.

Az, hogy ezen egyesülés létesült, egyenesen a gróf Hohenwarth érdeme, ki azért ült a miniszteri székbe, hogy a németpártot szétdarabolja; s ime most annak, mit elakart érni, épen ellenkezője történt. Ezen miniszterium, — mely fennen hirdeté, hogy felette áll a pártoknak, nem birt más támpontot találni, mint azt, hogy azon párttöredékek kegyét hajhászta, melyek már annak előtte kitüntették az alkotmány iránti ellenséges hangulatukat. Szövetkezett a foederalistákkal, a reactionariusok minden fajával, s ezáltal önkéntelenül létrehozá azon szövetséget, mely minden szabadelvüt egyesitett, s nem hogy felette állott volna a pártoknak, hanem maga párttá lőn. És ha a csehekkeli kiegyezés csakugyan lehető lenne, a Hohenwarth miniszterium épen a fenntebbiért nem volna alkalmas annak eszközlésére, mert ezen miniszterium arra magát határozottan képtelenné tette. A kiegyenlitést oly módon közvetiteni, hogy egy oldalról biztositotta ez alkotmányhü pártot a felől, hogy az alkotmányt meg nem sérti, más oldalról pedig összeesküdött az alkotmány ellenségeivel, ez lehetetlenség, ez kétszinümüködés, s ez nem hogy engesztelőleg nem hathatott, hanem oly bizalmatlanságot idézett elő, mely az elkeseredést a szenvedélyességig fokozta. Igy a miniszterium kiesett a közvetitő szerepből, s most már nem is igyekezett innen és tulnan a kiegyenlitést lehetővé tenni, hanem egyszerüen szerződött egy párttal, s ezáltal maga küzdő, versengő párttá lőn, mely saját lételéért harczol, s igy elveszté mindazon kellékeket, melyekkel egy miniszteriumnak, hogy a jog kivánalmainak megfeleleljen, birni kell.

Azt mondják, hogy az egyezmények, melyek a csehekkel, lengyelekkel köttettek, még elibe fognak a reichsrathnak jóváhagyás végett terjesztetni, s hogy ott az alkotmányhü párt igaz jogait még mindig érvényre emelheti. Ha nem veszszük is figyelembe azon módozatot, melylyel az uj birodalmi tanács a czél elérésére előkésittetik, s hogy minden lehető elkövettetik a németosztrákok szavazatának kevesbitésére, még sem lehet el nem ismerni azon ténynek fontosságát, hogy a reichsrath elébe oly szerződés fog terjesztetni, melyet a kormány már előre megkötött. E megkötött egyezmény a németalkotmányhü párt véleménye szerint már előbb megsérti annak nyilvános jogát, mintsem ahhoz az, alkotmányos szavazatával járulhatna, s ezért annak már előlegesen is határtalan bizalmatlansággal tekint az elébe.

Az volt, és az most is az alaptévedés, hogy a Hohenwarth miniszterium azért vélte magát minősitettnek a kiegyezésre, mert nem volt parlamentáris eredetü.

S most, ha még ehhez hozzájáruland azon körülmény, hogy talán a kierőszakolt többséggel nyakára hág az alkotmánynak, s oly kiegyezést hoz létre, mely épen a szabad alkotmányosság elleneseit juttatja hatalomra, — ebből Ausztria örökös tartományaira oly szomoru következmények háramolhatnak, melyek igen könnyen komoly zavarok előidézését vonhatnák maguk után.

Azonban, mint a czikk elején emlitettük, a választások eredménye eddigelé még nem kétségbeejtő az alkotmányhüekre nézve, s ha Hohenwarth a többséget, a mi hihető, nem nyeri meg, akkor miniszteriuma bukva van, s azzal együtt ez esetben a most küszöbön álló kiegyezés is megbukott.

A törvényhatóságok szervezése.

*** A miniszterinmban ugyancsak haladnak előre a szervezési javaslatok revisiójával. De ezért a czél felé ezzel keveset haladnak, mert bizony még alig egy-két megye munkálata találtatott jónak. Igy még azokat egyszer át kell nézni, majd ha ki lesznek javitva.

Békésmegye pedig ugy járt, hogy szervezési munkálatait egészen ujra át kell dolgozni, mert azok hiányosoknak találtattak.

És mik a hiányok? először is a választók összeirása nem egyezik az 1869-dik évben összeirt választók lajstromaival; igy például Körös-Tarcsánál 28-al több, Gyománál hárommal kevesebb választó mutattatik ki, mint az 1869-iki összeirásban található. Továbbá a legtöbb adót fizetők névsorára nézve — mely a megye által az egyes adóhivataloktól beérkezett összeirásból olyképen készittetett el, hogy e müveletnél a szervezési törvény 23. és 24-ik §§-ai figyelmen kivül hagyattak, s az ezen szakaszokban foglalt teendők a majdan szervezendő igazoló választmánynak tartattak fenn — a miniszterium azon

TÁRCZA.

AZ EMBERVADÁSZ
vagy
A VILÁGTALAN.

— Franczia regény —

irta: **Gonzales Emanuel.**

Folytatás.

Az őrgróf boszusan csapta a poharat talpánál fogva az asztalhoz s vadul kiálta:

— Tölts kicsinyem! A cselédnek maradni kell s fölszolgálni!

Krisztina engedelmeskedett, de keserü könyek rezegtek hosszu szempilláin. Erővel visszafojtá lelkének fájdalmát s igyekezett föltett szerepéhez hü maradni.

— Méltóságos ur, én nagyon is jól tudom, hogy azok a szavak nem voltak őszintén mondva. Oly előkelő nemes mint ön, soha sem venne pórleányt nőül.

— Szent Hubert! hát beszéltem én házasság felől? — jegyzé meg az embervadász. — Én nem tudok hazudni, még ha életem függene is attól, és soha sem bolonditanék senkit! Szóljunk nyiltan. Ha velem jósz, irigylésre méltó nővé teszlek. No, ha épen nemes kisasszony volnál, még ha oly szegény lennél is mint Jób, ujjadra huznám a gyürüt, a nélkül, hogy egy pillanatig is késlekedném. Már ezt hiába, a társadalmi törvények igy kivánják és én azokat tisztelni tartozom.

— De isten törvényt szabott az ő hiveinek is; és én ezt tartozom tisztelni, — válaszolt a leány.

— Engem e kitérő beszédeiddel nem altatsz el, kedves kicsim, — jegyzé meg az őrgróf. — Isten hatalmas, de mindamellett kétlem, hogy e pillanatban körmeim közül kiszabaditson, kivévén, ha villámaival ránk gyujtja a házat s a korcsmárosnőt vendégeivel együtt, romjai alá temeti.

Ez istenkáromlásra, a fiatal leány kis arany keresztjét ajkaihoz vitte, hogy a sátánt, melynek környezetében hitte magát, tovaüzhesse.

Ugyanabban a pillanatban kivülről kettős ének hangzott föl. A katholikus egyháznak ama hires éneke volt ez, melylyel a hugenották zsoltáraira válaszolni szoktak.

Az első versszak imigy hangzik:

„Isten erőt ad a gyöngéknek és ártatlanoknak."

„Isten megsemmisiti a hatalmast, ha emberileg nem cselekszik és könyörület nincs szivében!"

Krisztina az éneket hallva, visszanyerte előbbi bátorságát.

Az őrgróf e megháborittatás felett boszankodva kiáltott föl:

— Vajjon kik lehetnek azok a szemtelenek, kik midőn én estelezni akarok, nyugalmamban megzavarnak? Mindjárt olyan vadászatot tartok rájok, hogy teljes életükben ráemlékeznek, ha ugyan rögtön el nem takarodnak innen.

— Ön valóban kérlelhetlen, keményszivü ember a szegények iránt, — szólt a leányka boszusan. — Ily durvasággal nagyon nehéz egy leánynak a szivét megnyerni. Ön soha nem szeretett és soha sem is fog szeretni.

Az embervadásznak arczába szállott a vére a haragtól.

Egy boros üveget oly hevesen döntött fel az asztalon, hogy az izre-porrá tört s az aláhullott darabokat sarkával taposta.

Fölemelte széles izmos tenyerét, fenyegető mozdulatot téve a leány felé, de ez oly tekintetet vetett felé, hogy az embervadász lefegyverezve eresztette kezét le.

Krisztina nem rettegett többé midőn látta, hogy anyja biztos rejtekben van s a figyelem egyenesen ő rá irányult.

Az embervadász némileg megszégyenülten csititá morgó ebeit, melyek vonitva rohantak az összezuzott ablak felé.

Az őrgróf fölkelt s mig egyik kezébe vadásztőrét ragadta föl, a másikkal egy égő hasábot vett ki a kandallóból, melyet kitartván, dörgő hangon kiáltott:

— Ki van odakünt?

Két nyöszörgő hang felelt egyszerre:

— Legyen irgalmas egy szegény sánta koldus iránt, ki majdnem oda van az éhség miatt.

— Legyen könyörülettel egy szegény nyomorék iránt, kit a hideg már egészen összezsugoritott.

— Csak eredjetek; válaszszatok más helyet a koldulásra! Hagyjatok engem békén. Ne rontsátok meg étvágyamat esetlen vinnyogásaitokkal. Egyébiránt ismerlek én titeket jól, gonosz naplopók. Takarodjatok el tüstént, különben rátok uszitom ebeimet, hogy az ördögnek is legyen vacsorája!

— Ugyan nagyságos ur — szólalt meg Krisztina — már, hogy bánhatik azokkal a szerencsétlen nyomorékokkal ugy, mint a tolvajokkal! Csak pogány sziv teheti azt, ily időben ily szegény szerencsétleneket a viharba kizavarni, kik szintén istennek teremtményei.

— Ejh, hagyj engem békén! Elég embere van istennek e földön, s nem árt, ha kissé számukat kevesbiteni segitek. Egyébiránt légy meggyőződve, hogy Roland agyara már nem egy sántát ajándékozott meg ép lábakkal. Még a legnyomorékabbak is futásnak erednek, ha Rolandnak a hangját hallják. Oh, Roland, csodákat szokott mivelni!

Krisztina megvetéssel tekintett az embervadászra, midőn az ily emberietlenül nyilatkozott.

Az őrgróf azonban nem is ügyelt rá.

— Rajta Roland! Csipd meg!... Csipd meg e naplopókat, rántsd le a lábukról! A sepredék nép másfelé járjon alkalmatlankodni!

Az ebek ugatva szöktek át az ablakrésen s azonnal nagy orditozás, vonitás, jajveszékelés hangzott be a korcsma bejáratától.

Langallerie őrgróf röhögni kezdett.

Krisztina egészen elképedt a kegyetlenség láttára.

Félelem és undor szállották lelkét meg a legnagyobb mértékben.

Hirtelen az ablakhoz szaladt.

— Mit akarsz leány? — kérdé Langallerie, Krisztinára rivalva.

— Megakarom menteni e szerencsétleneket, vagy osztozni a veszélyben velök, — válaszolt a hölgy bátran.

— Elment az eszed?

— Ép ezt akartam öntől kérdezni, hogy helyén van-e elméje, — felelt Krisztina szelid hangon. — Csak ez az egyetlen az mi önt mentheti e tettében...

E szavakra Krisztina kiugrott az ablakon.

Az embervadász odarohant, hogy a hölgyet visszatartsa, de ez már künt volt s odaszaladt, hol az ebek a koldusokkal az, ut sarában hemperegtek.

Több sebből vérezvén, átkozódtak a koldusok, kárhoztatva azt, ki az ebeket rájok uszitá.

— Isten száritsa ki a velőt csontjaidban, te pokol vadásza! — jajgatott a sánta.

— Jaj, hogy isten számitsa be neked ezerszeresen, — átkozódott a nyomorék pupos.

(Folytatása következik.)

megjegyzést teszi, hogy a törvény 92-ik §-nak, mely szerint a harmadik közgyülésen az igazoló választmány megválasztatik, nem az a czélja, hogy e választmány 23. 24. §§. teendőivel ruházza fel, mert hiszen a jelen átmenetnél ezen teendőket tőle az előző 91. §. már ugy is elvette; hanem czélja egyedül az, hogy a 37. § ban felsorolt panaszokat és észrevételeket elnézze. Végül az idézett törvény 25. §-a azt rendeli, hogy egy választó kerületben 200 választónál kevesebb és 600 választónál több nem lehet, s ezért a megye munkálatának a választó-kerületek alakitására vonatkozó része oly meghagyással küldetett vissza, hogy a 161 választóval megalakitott csabai 4-ik alválasztó kerület, valamint a 200 választóval nem rendelkező vésztői, endrődi, öcsödi és gyulavári választó-kerületeknek ujból leendő megalakitása iránt a megye a törvény szigoru szem előtt tartásával intézkedjék.

Külföld.

= **Francziaország.** Thiers hatalmának meghosszabitását a megyékben mindenütt nagy elégültséggel fogadták. Most már a jobboldal is kezdi magát bele találni a dolgok uj alakulásába. Ezen párt előkelő közlönyei minden mellék megjegyzés nélkül hozzák azon hirt, hogy Aumale herczeg minden combinatiót, az államügyek vezetése s személye között határozottan visszautasitott. Ugy látszik a nemzetgyülés, csak a Páris elleni haragban akar kikitartó maradni. Nem akarta megszavazni azon inditvány sürgősségét, hogy Párist az ostromállapot alól fel kell menteni. A fizetések Németország részére ismét folyamatban vannak, s talán már e héten csötörtökön megkezdődik a német csapatoknak Páris és környékéről elvonulása. A miniszterváltozás, az elvonulás megtörténtéig elnapoltatott.

A mint a „Francais" tudni akarja, a nemzetgyülés e hó 16 án megkezdi szünidejét.

A commune-perek első felvonása, mint alább olvasható be van fejezve. Az itélet nem mondható a körülmények szerint szigorunak, s a halálra itélt két egyénnek még a kegyelmezési bizottság kegyelmet is adhat.

— **A versaillesi haditörvényszék itélete.** A versaillesi hadi törvényszék tegnapelőtt, szombaton mondotta ki itéletét ama tizenhét vádlott fölött, kik mint a párisi communista forradalom főszereplői a nagyszámu fogoly közül először lettek hozzá utasitva. Az itéletről következő távirati közleményeket veszünk:

Páris, szept. 3. A harmadik haditörvényszék ülését ma reggel hat órakor nyitotta meg. Jourde néhány szót mondott. A tárgyalás 6 és fél órakor berekesztetett s a törvényszék a tanácskozási terembe vonult vissza, melyet valószinüleg dél tájban fog elhagyni.

Páris, szept. 3. éjfélkor. A harmadik törvényszék este 8 és fél órakor hidette ki itéletét. Halálra itéltettek: Ferré és Lullier, életbossziglani kényszermunkára: Urbain és Trinquet; valamely erőditett helyre való deportatióra: Assy, Billioray, Champsy, Réggére, Paschal Groussett, Verdure és Ferát; egyszerü deportatióra: Jourde és Pastoul; hat havi fogságra és ötszáz frank pénzbirságra: Courbet; három havi fogságra: Clement; felmentettek: Descamps és Ulysse Parent.

= **Németország.** Vilmos császár vasárnap hagyta oda Gasteint, hol a béke megszilárditására annyi történt. Most már az angol lapok is, melyek kezdetben semmi jelentőséget nem tulajdonitottak ezen találkozásnak, kezdék beismerni, hogy az valamivel több volt courtoisienál. A Daily Meros szerint ott béke liga jött létre, s azt mondja, hogy ha Poroszország, Ausztria és Olaszország a béke fentartására szövetkeztek, akkor Europa szabadabban lélegzhet.

= **Albániából.** Az itten történt összeütközésről érkező hirek leverők. A Malissori törzs, mely esetlen módra a harczot előidézte 2000 rosszul fegyverzett emberrel birt. Ezek azt kivánták, hogy Skutariba fegyveresen mehessenek, mit Mehemed Ali basa meg nem engedhetett, mire a harcz megkezdődött. Igen hevesen harczoltak, s miután 400 emberük elhullott, futásnak eredtek. A lovasság üldözte őket, s innét több esett áldozatul. A nők is részt vettek e harczban, s ezek közül 14 halt meg. Egy falunak minden felnőtt férfia a csatatéren maradt. Aug. 26-án a törzsfőnökök gyülésében elhatároztatott, hogy az egyenlőtlen harczot folytatják, s mi igen szomoru dolog Albániára nézve.

A póttanfolyamok.

, A póttanfolyamoknak mi egyátalában nem vagyunk barátai, mert nem egyéb ez előttünk, mint a kormány tehetetlenségének takargató foltja. A helyett, hogy gyökerében reformálnák a népnevelés ügyét, előveszik a régen viselt ruhadarabokat, s azokat, a hol talán az idő megviselte, befoldozzák póttanfolyamokkal.

No de szegény Paulertől, ki sehogy sem akarja magát találni kultuszministeri székében, elég volt annyi is, hogy legalább össze tudta verbuváltatni a póttanfolyamok hallgatóit.

Városunkban az idén kétféle póttanfolyam állittatott fel, a gazdászati és tornászati póttanfolyamok. Az előbbi már megszünt, az utóbbi még teng-leng.

A tornászati póttanfolyamra mintegy 26-an jelentek meg a közel és távol vidéki néptanitók, azonban, a tanfolyam bevégzésére bajosan fog fele is ezeknek itt maradni.

Hát a tanfelügyelőknek nem volna elég erejök feltartóztatni a póttanfolyam hallgatóit, hogy végezzék be itt a két havi időt? kérdhetné talán valaki.

Ne háborgassuk a tanfelügyelők álmait. Hiszen ezek még arra sem érnek rá, hogy az ide berendelt néptanitók napdijáról gondoskodjanak.

Bizony csak nagy gondatlanság kell ahoz, amit például a Hajdukerület és Szabolcsmegye tanfelügyelője elkövet. Mert mit tőn? A szegény néptanitókat berendelé ide a tornászati póttanfolyamra, s azóta itt tartja őket — minden fizetés nékül.

Ennélfogva a tanitók egy része már készül itt hagyni a póttanfolyamot. Ki tarthatja fel őket? Senki. Hiszen azt, kivánni sem lehet, hogy nyomoru fizetéseikből a városon magok tarthassák fel magukat.

És most, mit nyertünk a póttanfolyammal?

A tanitók hirdetni fogják pályatársaiknak, hogy minő felsőbb gondoskodásban részesültek! — Akkor jövőre mindenki vissza fog ijedni a póttanfolyamoktól.

Vagy menjünk tovább. A kormány megtette a költségeket, hogy e tanfolyamot felállitsa, müködtek is egy hónapig; a helyiséget, tanárokat fizetni kell. Pedig az eredmény nem lesz semmi, mert a hallgatókat korán eltávozni kényszerité a tanfelügyelő.

Igy az állam eddigi költsége szellemi haszon nélkül enyészik el. A szegény tanitók szüntelenül kérték a segélyt, de a nagyságos urak csak aludtak tovább. És az ilyen tanfelügyelők „nagyságos" czimet viselnek?

UJDONSÁGOK.

* **Adományok a Csokonai-szoborra.** Schmied Ágost a czukorgyárból 7 frt, Berghofer István, első magyar átal. bizt. társulattól 10 frt, Ormódy Lajos ugyanattól 3 frt, Mezey Károly ezredes 1 frt, Schwarcz Vincze 1 frt, Baér Bálint 1 frt, Mercse Antal helybeli bormérő társulattól 20 frt. Debreczen, szept. 5. 1871. Tóth Antal, pénztárnok.

* **A honvédemlék,** mely a nagy templom és főiskola közötti emlékkertben diszlik, időnként meg szokott telni fris virágkoszorukkal, a kegyeletes honleányok igy áldoznak a dicsően elvérzett hősök emlékének. A szobor most is két szép koszoruval van felékesitve, egyiket Ébel Irma Pestről, — a másikat Kempf Szalai Erzsike tette oda.

* **A Csokonai-szobor** gránittalapzata már letétetett az emlékkert helyiségében. S a felállitáson folytonosan jó erővel dolgoznak.

* **Patay András** főispán megérkezett ma délbe városunkba. A vasutnál a város nevében Simonffy Imre főkapitány fogadta, s üdvözölte, mint Debreczennek főispánját. Mire a főispán röviden felelve mondá: „Bizalommal jöttem ide, czélom, hogy a törvényhozás ez uj intézményét önökkel megkedveltessem, különben ez az önök magatartásától függ. Ajánlom magamat barátságukba." Aztán a város által elibe kiküldött kocsin foglalt helyet, s egy tizenegy lovasból álló bandérium által, melyet Sebes György vezetett a „Bikáig" kisértetett, hol megis szállott.

* **Fehér Herman** derék ember. Ugyanis a vasárnap tartandó honvédzászlószentelési bálra, a szinházba nem akadt vendéglős, miután a szinházban tartott bálok rendesen deficitet eredményeznek. Végre, miután a többi vendéglősök közül senki vállalkozni nem akart, a főkapitány felkérése folytán — az ügyiránti tekintetből Fehér Herman vállalkozott. — Elismerést érdemel érte.

* **Nyomoruságos állapot.** Ma reggel 6 óra után a piacz közepén két szekeres összeakasztott, s a szóváltás tettlegességekre kerülvén egymást véresre verte, s re bene gesta egyik jobbra, másik balra vitte haza fele véres arczulatját. A rendőrség, bár hetivásár volt, igen óvatosan nem is láttatá magát, nehogy a spectaculum valahogy zavarva legyen.

* **Egy röpiratot** vettünk közelébb Lengyel Géza Dezső bajai tanártól; czime: „Néhány nyilt szó tan- és nevelésügyünk jelen állapotáról, tekintettel napjaink társadalmi és valási kérdéseire." Szerző nagy ügybuzgalommal tárgyalja a felvett kérdést, kimutatja a hiányokat, s irányt mutat azok orvoslására; végül ajánlja szerző müvét a tanáregyleti közgyülés figyelmébe. Ára 40 kr.

* **Megszökött.** Városunkban most egy jó madarat keresnek, neve Verner Sándor, ki az erdélyi pályavonalnál mint rakodó volt alkalmazva Aradon, s készpénzben 4955 ftot, értékpapirokban pedig 1527 frt 55 krt tolvajlott el, s ezzel tovább állott.

* **A közuti munkálatok** nagyban haladnak előre; a debreczen-füredi mátai utszakasz már munkába vétetett, s a borosfok-hidjáig — ha az idő kedvez, — ez év végére már kész utak lesznek. Ezenkivül a szoboszlói, szováthi, v.-pércsi, h.-pályi, diószegi, létai és acsádi utvonalak a javitás alá szintén kitüzettek; a mérnöki hivatal a költség-előirányzatot már be is terjeszté a tanácsnak.

* **Az iparkamarai tartozások,** melyek 1869. julius havától 1870. deczemberig kimaradtak, a kapitányi hivatal dijszedő osztálya által behajtattak.

* **A város nyugoti részén** régi idő óta disztelenkedik már a kellemetlen büzt terjesztő nagy árok; most azonban — mint halljuk, — ennek betöltése munkába vétetett. Bizony ideje is volt már!

* **Vigyázatlan hajtás.** Tegnap délután egy fiakkeres oly sebesen hajtott, hogy az előtte vánszorgó talyigás nem tudott kitérni, a fiakkeres pedig neki ment, s a talyigás a ló alá esett; a szegény ember már fuldoklott, midőn segélyére érkeztek, s bizonyosan ott veszti életét, ha gyorsan ki nem szabaditják. Az ügy vizsgálat alatt van.

* **Négyezer folyó öl hosszu járda** van készülőben a városon; a terv már elkészült, s az eddig elhanyagolt utczák szebb jövőnek néznek elé; megemlitjük egyuttal, hogy ezen gyalogjárdák 24 különböző helyen készittetnek.

* **A szegények pénzalapja** meglehetősen szaporodik mostanában; közelebb több kétes jellemü nő, utczai kihágásért megbüntettetett a szegény alap javára.

Fővárosi értesitő.

** Czappel Károlyt — kit közelebb sajtóvétség miatt egy hadi fogságra itéltek, — a „Gy. P." értesülése szerint, nem viszik Váczra, hanem a pesti városházán rendeznek be számára egy „külön" szobát. Bizony furcsa dolog volna ez, mikor annyi jelesnek nem engedtetett meg ez a kedvezés és most egy névfrater pártfogoltatik azon okból, hogy Czappelre mint „hivatalos forditó"-ra nélkülözhetlen szükség van!

Belföldi hirek.

, B. Ujfaluban a választó-[illegible] balközéppártja sept. 7-én délelőtt 10 órakor [illegible] kezletet tart. — E hó 6-án pedig Nagyváradon Baranyi Ápostón alispánnál lesz biharmegyei balpárti értekezlet.

, Brassónál megkezdettek a [illegible] utépitési munkálatok, s hihetően a jövő [illegible] október végére ott már gőzös jár.

, Tisztelgés. Székesfehérvárt a [illegible] tanfolyamon levő néptanitók Schwarcz Gy[illegible]nak, mint a közoktatási reform bajnokának fáklyászenét adtak, Schwarcz sajnálkozását jezé ki, hogy az idén néptanitói gyülés [illegible] tartatott. —

Délutáni posta.

— Bécs, sept. 4. Ő felsége holnap délután Salzburgba utazik, hová Beust még az [illegible] Hohenwart és Andrásy grófok pedig [illegible] követik.

— London, sept. 4. A királyné egészségi állapota ismét roszabbra fordult. A tegnapi meeting után a duplini Phönix-parkban véres ütközet fejlődött ki a rendőrséggel, mely alkalommal 50 rendőr sebesült meg és számos befogatás történt.

A „Debreczen" eredeti

MAGÁNTÁVIRATAI.

= **Bécs, aug. 5. A „Presse" Münchenből jelenti, hogy a német császár oda jön. Biztos forrásból hirlik, hogy a bajor királynak s Frigyes Károly herczeg legidősb leányának eljegyzésére megtétettek a lépések.**

= **München, aug. 9. Tegnap minisztertanács tartatott az egyházi kérdés tárgyában. —**

= **London, sept. 5. Több kőszénbánya munkásai, munkaszüneteléssel fenyegetnek. A franczia kormánynyal, a kereskedelmi szerződés megváltoztatására folytatott alkudozások befejeztettek.**

= **Pest, sept. 5. A buza kevés kinálat, s a malom igazgatóságok tartózkodása mellett 5 krral csökkent, a rozs lanyhább.**

Távirati tudósitás

a bécsi tőzsdéről sep. 5-ről.

Arany . . 5 frt 73 kr. — Ezüst . . 119 frt 10 kr.

Felelős szerk. és kiadótulajdonos: OLÁH KÁROLY.

HIRDETÉSEK.

FÉRFI RUHA-TEREM

Van szerencsém tudatni a n. é. közönséggel, miszerint eddig

Huber és Gáll

czég alatt fent állott társüzletünk megszünt s f. é. september 1-től fogva mint üzlettársak meg válunk egymástól, s a nevezett naptól kezdve

Gáll Ferencz

czég alatt a Jéger-féle házban saját üzletet nyitok, s valamint a fentebbi czég a n. é. közönség igényeit igyekezett teljes kielégiteni, nekem is főigyekvésem leend a tömeges pártfogást pontos kiszolgálás, áruim jutányossága, s jó izléssel készitett öltönyök által kiérdemelni.

Magamat a t. közönség figyelmébe ajánlom, vagyok tisztelettel

Gáll Ferencz
férfi szabó.

Üzleti helyiség a „Fehér"-lóval szemben Jégerház. 351 4—10

Szén és szerszámfa raktár.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesiteni, hogy N.-Várad-utczán 2212. sz. a. nagy

SZÉN ES SZERSZÁMFA RAKTÁRT

nyitottam s nálam a legjobb bikkfaszén vékája 43 krjával kapható 25 fonton felüli mennyiség vékáját csak 40 krral számitom.

Kaphatók még raktáramban:

Nyirfa és bikkfa talpak, tölgy és bikkfa hasitványok, nyir, bikk és tölgyfa rudak, tengelyfák, tölgyfa ablakrámák, lámpások s más egyéb gazdászati eszközök, és pedig nagy választékban, jutányos árak mellett; pártfogást kérve maradok

455 2—5 tisztelettel

Fried L.

Eladó Ermelléki borok.

Teleky-utczán a 2175-ik számu háznál, 1866-ik évi termésü Érmelléki borok, hordó számra kaphatók. 363 1—3

Eladó szalma.

A Derecske és Berettyó-Ujfalu közt az országut mellett fekvő Dábói pusztán eladó mintegy 150 szekérnyi szalma. Értekezhetni Puszta-Kovácsiban Nadányi Miklóssal személyesen, vagy a Berettyó-Ujfalui postán levélben. — 364 1—3

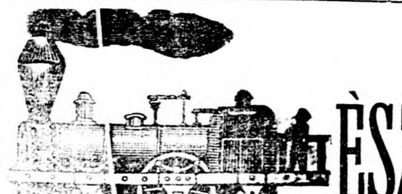

MAGYAR ÉSZAK-KELETI VASUT.

MENET-TERV

vegyes vonatokkal való személy-szállitásra
a
debreczen-nagy-károlyi részvonalon.

Érvényes ezen részvonal megnyitási napjától további rendelkezésig.

Debreczenből Nagy-Károly felé

Távolság mértföldekben	Állomások		Vegyes vonat 11 (I. II. osztálylyal) óra	p.	13 (III. IV. osztálylyal) óra	p.
			délután		éjjel	
—	Debreczen	indulás	3	51	2	52
2.0	Haláp (megállp. hely)	„	4	21	3	26
2.5	Vámos Pércs	„	4	37	3	45
4.0	Ábrány (megállp. hely)	„	4	57	4	08
5.0	Ér-Mihályfalva	„	5	24	4	39
7.5	Reszege-Szaniszló	„	6	02	5	23
9.0	Nagy Károly	„	6	41	6	10

Nagy-Károlyból Debreczen felé

Távolság mértföldekben	Állomások		Vegyes vonat 12 (I. II. osztálylyal) óra	p	14 (III. IV. osztálylyal) óra	p.
			reggel		délután	
—	Nagy Károly	indulás	9	37	6	55
1.5	Reszege-Szaniszló	„	10	11	7	34
4.0	Ér-Mihályfalva	„	10	54	8	26
5.0	Ábrány (megállp hely)	„	11	12	8	46
6.0	Vámos Pércs	„	11	g6	9	12
7.0	Haláp (megállp. hely)	„	11	48	9	26
9.0	Debreczen	érkezés	12	17	9	59

Csatlakozások:

A 11. számu vonat Debreczenben közvetlen csatlakozásban áll a tiszavidéki vasut **Pest felől** jövő I. sz., illetőleg az osztr. államvasutnak Pestről reggel 7 óra 30 perczkor induló 7. sz. vonatával, továbbá **Kassa felől** a tiszavidéki vasut 2. sz. vonatával

A 13. számu vonat Debreczenben közvetlen csatlakozásbanáll a tiszavidéki vasut. **Pest felől** jövő 5. sz., illetőleg az osztr. államvasutnak Pestről este 6 óra 5 perczkor induló 9 sz. vonatával, továbbá **Kassa felől** a tiszavidéki vasut 6. sz. vonatával.

A 12. számu vonat Debreczenben közvetlen csatlakozásban áll a tiszavidéki vasut **Pest felől** menő 2. sz., illetőleg az osztr. államvasutnak este 8 óra 37 perczkor Pestre érkező 8. sz. vonatával, továbbá **Kassa felé** a tiszavidéki vasut 1. sz. vonatával.

A 14. számu vonat Debreczenben közvetlen csatlakozásban áll a tiszavidéki vasut **Pest felé** menő 6. sz., illetőleg az osztr. államvasutnak délelőtt 8 óra 43 perczkor Pestre érkező 10. sz. vonatával, továbbá **Kassa felé** a tiszavidéki vasut 5. sz. vonatával.

Pesten, 1871. év junius haváb n.

A vezérigazgatóság.

Hirdetmény.

A DEBRECZENI

könyv-, kő-münyomdai s kártyagyári

részvénytársaság:

T. cz. részvényesei tisztelettel felhivatnak, hogy a részvénytőke 25%-át f. 1871-ik év sept. 15-ig a debreczeni ipar- és kereskedelmi banknak e czélra ideiglenesen helyettesitett pénztárába befizetni sziveskedjenek. A befizetett összegekről az emlitett pénztár által ideiglenes nyugta fog kiszolgáltatni. Ha az ily elismervény tulajdonosa a kitüzött idő alatt a részletfizetést nem teljesiti a lejárattól számitott 30 nap alatt, az alapszabályok 7. § sa értelmében, ismételve hirlapilag fog felszóllittatni a hátralevő részletnek 6% késedelmi kamattal leendő befizetésére, minek elmulasztása esetében a már befizetett készlet a társulat alaptőkéjéhez fog csatoltatni.

Debreczen, sept. 1-én 1871.

366 1—3

Az igazgató választmány.

Uj üzletmegnyitás

Debreczenben

a „MAGYAR CSIZMÁHOZ" czimezve.

Van szerencsénk a n. é. közönséggel tudatni, hogy itt helyben egy nagyválasztéku legdivatosabb

BEL- és KÜLFÖLDI

férfi, női és gyermek

lábbeli raktárt,

továbbá:

nap- és esernyő-tárt

nyitottunk.

Miután Nagyváradon már több több év óta fennálló ily üzletem közelismerés és pártfogásban részesül, főtörekvésünk leend Debreczen város és vidéke t. közönségének is igényeit csinos, jó és olcsó czikkek által kielégiteni.

A nálunk vásárolt lábbelik javitás végett is elfogadtatnak. — Megrendelések gyorsan és pontosan teljesittetnek. Számos látogatásért esedezünk:

343 3—6 **Stern és Michelstädter.**

Üzlethely: főpiacz, Br. Josinczyné házában.

Debreczen, 1871. Nyomatott Telegdi L. bettivel. (Széchenyi-utcza 1814. sz. a.)